

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Nowe partnerstwo na rzecz modernizacji uczelni: Forum UE na rzecz dialogu uczelni i przedsiębiorstw”

COM(2009) 158 wersja ostateczna

(2010/C 255/12)

Sprawozdawca: **Brendan BURNS**

Dnia 2 kwietnia 2009 r. Komisja postanowiła, zgodnie z art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Nowe partnerstwo na rzecz modernizacji uczelni: Forum UE na rzecz dialogu uczelni i przedsiębiorstw”

COM(2009) 158 wersja ostateczna.

Sekcja Zatrudnienia, Polityki Społecznej i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 15 października 2009 r. Sprawozdawcą był Brendan BURNS.

Na 458. sesji plenarnej w dniach 16-17 grudnia 2009 r. (posiedzenie z 17 grudnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 60 do 12 – 11 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Zalecenia

1.1 EKES jest zdania, że nie jest słuszne, by terminem „uczelnie” określać wszystkie placówki szkolnictwa wyższego, bez względu na ich nazwę i status w poszczególnych państwach członkowskich. Promując partnerstwo placówek szkolnictwa wyższego i przedsiębiorstw, trzeba oceniać, w których dziedzinach partnerstwo takie jest odpowiednie, i pozostawić obu stronom ustalenie, czy relacje partnerskie są dla nich obu korzystne. Dlatego też EKES proponuje, by stosować termin placówki szkolnictwa wyższego jako termin ogólny i w związku z tym uwzględnić go w nazwie forum.

1.2 Komunikat Komisji Europejskiej podobnie jak forum UE na rzecz dialogu między uczelniami / placówkami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami powinny koncentrować swą uwagę na współpracy i działaniu tam, gdzie jest to właściwe. Wymaga to dobrej analizy przeprowadzanej z wyprzedzeniem, zwłaszcza w kontekście obecnego kryzysu, kiedy nie jest jasne, czy przedsiębiorstwa będą miały możliwość bezpośredniego inwestowania w przyszłych absolwentów (w perspektywie długoterminowej). Forum należy wykorzystać w celu tworzenia długoterminowego ogólnego zainteresowania edukacją i rozwojem rynku pracy.

1.3 W tym kontekście niezbędne są konsultacje z partnerami społecznymi i przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego. Zaangażowanie się we współpracę z przedsiębiorstwami i tworzenie forum musi posiadać sens i nie może stać się mechanizmem, którego wartość ogranicza się zasadniczo do zbierania większych funduszy na bieżącą działalność uczelni. To zaangażowanie i utworzenie forum nie może także stać się sposobem przyznania przedsiębiorstwom „zwierzchnictwa” nad placówkami szkolnictwa wyższego.

1.4 EKES opowiada się za partnerstwem uczelni i przedsiębiorstw na równiejszych zasadach, w którym obie strony byłyby zachęcane do pełnienia roli „siły napędowej” zmian, w które obie strony wnosząby cenny wkład oraz w którym wzajemnie uznawałyby swoje odmienne cele i zadania społeczne, a jednocześnie znajdowały i wykorzystywały te dziedziny tematyczne i punkty stykowe, w których możliwa jest współpraca ⁽¹⁾.

1.5 Uczenie się przez całe życie – należy przeprowadzić badania doświadczalne w celu wyraźnego określenia zadań, jakie wykonywane są w przedsiębiorstwach, i określić wyniki, zanim w ramach forum opracowane zostaną cele dotyczące kształcenia i szkolenia zawodowego.

1.6 Świat biznesu musi wziąć odpowiedzialność za określenie wszelkich wyników, mając na uwadze bieżące i potrzebne w przyszłości działania w miejscu pracy oraz potrzeby w zakresie uczenia się pracowników przez całe życie.

1.7 Nie można zapewniać dostępu do programów uczenia się przez całe życie wyłącznie tym, którzy posiadają już wcześniejsze osiągnięcia akademickie lub zdobyli już określone kwalifikacje. Uczenie się przez całe życie musi opierać się na praktycznych potrzebach pracowników i ich miejsca pracy. Wszelkie szkolenia w miejscu pracy powinny koncentrować się na wynikach. Zdobywanie kwalifikacji nie powinno być głównym celem uczenia się przez całe życie.

⁽¹⁾ Zob. opinia EKES-u w sprawie uniwersytetów dla Europy, sprawozdawca Joost van IERSEL (Dz.U. C 128 z 18.5.2010, s. 48) oraz opinia w sprawie „Współpraca i transfer wiedzy między ośrodkami badawczymi, przemysłem i MŚP istotnym warunkiem innowacji”, sprawozdawca Gerd WOLF (Dz.U. C 218 z 11.9.2009).

1.8 W biznesie nic nie jest w stanie zastąpić praktycznego doświadczenia. Dlatego też w ramach forum należy wysuwać propozycje dotyczące tego, w jaki sposób przedstawiciele środowisk akademickich mogą uzyskać uwierzytelniające praktyczne doświadczenia w dużych i małych przedsiębiorstwach. Istnieje już wiele doświadczeń w tej dziedzinie i należy analizować sprawdzone rozwiązania.

1.9 Należy zachęcać małe, średnie i mikroprzedsiębiorstwa do aktywniejszego udziału w forum.

1.10 W ramach działań forum należy korzystać z praktyczniej-
szej definicji MŚP. Proponujemy następującą definicję:

Rodzaj przedsiębiorstwa	Liczba pracowników
Średnie	< 100
Małe	< 20
Mikro	< 5

2. Kontekst opinii

2.1 Kształcenie i szkolenie określono jako kluczowy czynnik do osiągnięcia ogólnych celów strategii lizbońskiej. Aby społeczeństwo europejskie mogło przetrwać i konkurować w nowej globalnej gospodarce, jego obywatele muszą stać się bardziej przedsiębiorczy. Aby osiągnąć ten cel, należy zająć się modernizacją europejskich systemów kształcenia, a za kluczowy czynnik w tym procesie uznać rolę uczelni i przedsiębiorstw.

2.2 Istnieją już partnerstwa między dużymi międzynarodowymi przedsiębiorstwami a uczelniami, między organizacjami badawczymi a przedsiębiorstwami. Wspólne inicjatywy technologiczne, europejskie platformy technologiczne, klastry badawcze oparte na doskonałości i nowo utworzony Europejski Instytut Innowacji i Technologii stanowią dobre przykłady nowych form współpracy i partnerstwa. Niestety podobne stosunki między placówkami szkolnictwa wyższego a mikroprzedsiębiorstwami oraz małymi i średnimi przedsiębiorstwami (MŚP) nie są jeszcze dostatecznie rozwinięte.

2.3 Aby poprawić stan wiedzy o zmieniającym się świecie wyższej edukacji i roli pracowników naukowych potrzebne są nowe kierunki badań. Uczelniom przypisuje się kluczową rolę w budowaniu europejskiego społeczeństwa opartego na wiedzy, jednak przeprowadzone niedawno badania pokazują, że w miarę wzrostu oczekiwań wobec uczelni, rosną również naciski, które ciężko jest im równoważyć: oczekuje się od uczelni większej ilości badań, większej konkurencyjności i efektywności kosztowej przy jednoczesnym uczeniu większej liczby studentów w bardziej profesjonalny sposób i utrzymywaniu wysokich standardów naukowych. Dlatego też misja uczelni staje się niejasna i są one zagrożone utratą swej roli w tworzeniu i upowszechnianiu wiedzy (2).

(2) Europejska Fundacja Naukowa (ESF) 2008. *Higher Education Looking Forward: An Agenda for Future Research*, John Brennan, Jürgen Enders, Christine Musselin, Ulrich Teichler i Jussi Välimaa.

2.4 W komunikacie z maja 2006 roku w sprawie modernizowania szkolnictwa wyższego (3) stwierdzono, że świat biznesu może wnieść wkład w zakresie:

- zarządzania: można przenieść modele biznesowe do środowiska akademickiego;
- finansowania: przedsiębiorstwa mają do odegrania potencjalną rolę w finansowym wsparciu zarówno kształcenia jak i badań;
- programów studiów: studenci muszą uzyskać wykształcenie, które przygotuje ich do obecnych i przyszłych warunków środowiska pracy; przedsiębiorstwa muszą zostać zaangażowane w ten proces i powinny oferować takie rodzaje praktyk, które pomogą studentom w przejściu ze studiów do pracy; należy również zachęcać przedsiębiorstwa do delegowania swoich pracowników na dalsze doskonalenie i podnoszenie kwalifikacji w ciągu całego życia zawodowego.

2.5 W roku 2008 Komisja utworzyła forum uczelni i przedsiębiorstw, które wspiera współpracę między uczelniami a przedsiębiorstwami, po to, aby pomóc uczelniom lepiej i szybciej reagować na potrzeby rynku oraz nawiązywać partnerstwa wykorzystujące wiedzę naukową i technologiczną.

2.6 W forum uczestniczyły instytucje szkolnictwa wyższego, przedsiębiorstwa, stowarzyszenia przedsiębiorstw, pośrednicy oraz władze publiczne. Umożliwiło ono dyskusje i wymianę sprawdzonych rozwiązań oraz omówienie wspólnych problemów, a także pozwoliło uczestnikom na wspólną pracę nad możliwymi rozwiązaniami.

3. Streszczenie wniosku Komisji

3.1 Komisja uznaje potrzebę lepszej współpracy między uczelniami a przedsiębiorstwami. Dlatego też konieczne są środki na rzecz wspierania państw członkowskich w ich wysiłkach w zakresie modernizacji systemów szkolnictwa wyższego.

3.2 Cele omawianego komunikatu są następujące:

- zebranie i podsumowanie dotychczasowych wniosków z pierwszego roku działalności Forum oraz z innych działań prowadzonych na szczeblu europejskim w odniesieniu do wyzwań i przeszkód utrudniających współpracę uczelni z przedsiębiorstwami; ten aspekt prac jest opisany bardziej szczegółowo w dokumencie roboczym służb Komisji;
- sformułowanie propozycji dotyczących kolejnych etapów prac Forum;
- sporządzenie zarysu konkretnych dalszych działań służących wzmocnieniu współpracy uczelni z przedsiębiorstwami.

3.3 Główne wnioski z tego sprawozdania, które wpłyną na prace Forum, są następujące:

- rozwój kultury przedsiębiorczości na uczelniach wymaga dogłębnych zmian w sposobie ich zarządzania i kierowania nimi;

(3) Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego „Realizacja programu modernizacji dla uniwersytetów: edukacja, badania naukowe i innowacje”, COM(2006) 208 wersja ostateczna z 10 maja 2006 r.

- kształcenie w kierunku przedsiębiorczości musi być kompleksowe i otwarte dla wszystkich zainteresowanych studentów wszystkich dyscyplin akademickich;
- do kształcenia w kierunku przedsiębiorczości uczelnie powinny angażować przedsiębiorców;
- profesorowie i nauczyciele powinni mieć dostęp do szkoleń w zakresie kształcenia w kierunku przedsiębiorczości i otwarcia na świat biznesu;
- uczelnie i publiczne placówki badawcze powinny dysponować jasnymi, długoterminowymi strategiami zarządzania prawami własności intelektualnej;
- należy skoncentrować się na szczególnych wyzwaniach stojących przed MŚP pragnącymi nawiązać partnerstwa z uczelniami;
- uczenie się przez całe życie powinno stać się integralnym elementem misji i strategii uczelni;
- doskonalenie i aktualizowanie umiejętności powinno być doceniane i uznawane na rynku pracy i przez pracodawców;
- oferta w zakresie uczenia się przez całe życie powinna być opracowywana w partnerstwie z przedsiębiorstwami – jej tworzeniem i świadczeniem nie mogą zajmować się wyłącznie uczelnie;
- warunki ramowe na poziomie krajowym i regionalnym powinny sprzyjać zaangażowaniu uczelni we współpracę z przedsiębiorstwami;
- współpraca uczelni z przedsiębiorstwami powinna być zakorzeniona w strategiach poszczególnych instytucji; dla ich realizacji kluczowe znaczenie ma kierownictwo i efektywne zarządzanie zasobami ludzkimi.

3.4 Aby ułatwić omawianie powyższych celów, Komisja planuje wyposażyć forum UE na rzecz dialogu uczelni i przedsiębiorstw w rozszerzoną strukturę posiedzeń plenarnych i seminariów tematycznych. Zaleca się jego obecność w internecie. Komisja zamierza także wspierać zaangażowanie władz regionalnych i krajowych oraz wkład podmiotów spoza UE.

3.5 Na podstawie wyników Forum Komisja planuje rozpatrzenie form ustrukturyzowanych partnerstw między uczelniami a przedsiębiorstwami, zwłaszcza MŚP, oraz przeanalizowanie, w jakim stopniu partnerstwa te mogą otrzymywać wsparcie w ramach programów unijnych. Komisja zbada ponadto, czy zakres dialogu ze światem biznesu mógłby zostać rozszerzony na inne sektory edukacji i szkoleń.

4. Ogólne uwagi i obserwacje EKES-u

4.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje starania Komisji Europejskiej o poprawę relacji między placówkami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami. Niepokoi nas jednak fakt, że w komunikacie niemal wyłącznie potwierdzono krytykę zamieszczaną w poprzednich dokumentach, a jedyne wnioski, jakie wysunięto, to stwierdzenie, że: „mamy problem i trzeba coś z tym

zrobić”. Komitet jest jednak zaniepokojony tym, że proponując w komunikacie pewne środki ulepszające współpracę między placówkami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami, Komisja przyjmuje podejście jednostronne, np.: „uczelnie powinny przyjąć strukturę zarządzania przedsiębiorstw, ułatwić bezpośredni udział praktyków w ich działalności, a także wprowadzić kształcenie w dziedzinie przedsiębiorczości itd.” (zob. pkt 3.3).

4.2 EKES wyraża zaniepokojenie faktem, że komunikat prezentuje zbyt akademickie podejście, a zalecenia są zbyt ogłędne i pozostawiają pole do interpretacji. Używanie terminu „uczelnie” do określenia wszystkich placówek szkolnictwa wyższego, bez względu na ich nazwę i status w poszczególnych państwach członkowskich, powoduje niejasności. Różne placówki szkolnictwa wyższego oferują różne usługi dla przedsiębiorstw. Placówki specjalizujące się w szkoleniu opartym na kompetencjach oferują zatem inne produkty niż placówki koncentrujące się na zajęciach opartych na wiedzy. Przykładowo, zasadniczą funkcją klasycznych uczelni, na których dominują nauki humanistyczne i społeczne oraz badania podstawowe, jest budowanie wiedzy i utrzymywanie ciągłości kulturowej.

4.3 Większość przedsiębiorców przyjmuje tradycyjny podział na uczelnie i inne formy dalszego kształcenia. Oczekują, że uczelnie kształcić będą swoich studentów w taki sposób, że absolwenci wykazywać się będą głębokim zrozumieniem studiowanych przedmiotów. Postrzegają zdobyte stopnie naukowe raczej jako wskazanie potencjału niż świadectwo kompetencji; jednocześnie oczekują, że kwalifikacje zawodowe i zdobyte w instytucjach kształcenia wyższego wskazują na kompetencje w wykonywaniu zadań. Omawiany komunikat i towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji nie pomagają w wyjaśnieniu żadnego z tych zagadnień.

4.4 EKES ma świadomość problemów związanych z tzw. komercjalizacją uczelni. Uważamy, że przejmowanie procesów i procedur nauczania z USA i przerzucanie ich na grunt europejski nie zda egzaminu. Europejskie uczelnie muszą znaleźć nowe sposoby angażowania przedsiębiorstw i poprawiania oferowanych usług, kwalifikacji i rezultatów, co nie może szkodzić ich zdolności prowadzenia badań podstawowych, która ma kapitalne znaczenie dla dalszej obecności Unii wśród światowej konkurencji.

4.5 W obecnym klimacie gospodarczym wszystkie europejskie placówki szkolnictwa wyższego są zmuszone do większego „nastawienia się na klienta” i większej świadomości kosztów i korzyści, jakie przynoszą społeczeństwu. Forum uczelni i przedsiębiorstw powinno być idealnym partnerem pomagającym placówkom szkolnictwa wyższego wejść w tę nową rolę. Pojęcie „klienta” trzeba jednak definiować i to z punktu widzenia interesu ogólnego, pracodawców i poszczególnych studentów.

4.6 Zmiany priorytetów spowodują skutki finansowe dla uczelni. Należy starannie rozważyć, w jakim stopniu rynek może określać priorytety akademickie; stanowi to kluczowy czynnik. Koncentrowanie się wyłącznie na konkurencyjności i orientacji na biznes jako bezwzględnych standardach może między innymi

doprowadzić do ograniczenia programów i zakresu badań. Tendencja ta znajduje odzwierciedlenie w obserwowanym na całym świecie upadku klasycznych dyscyplin. Proces ten ⁽⁴⁾ nie ogranicza się tylko do nauk humanistycznych, ale występuje również w klasycznych dyscyplinach nauk ścisłych jak chemia, fizyka i matematyka oraz w ekonomii i innych naukach społecznych.

4.7 W komunikacie Komisji stwierdzono, że głównym celem wszystkich zaleceń jest to, aby uczynić z uczelni europejskich „główną siłę napędową realizacji ambicji Europy, pragnącej stać się w skali światowej czołową gospodarką i społeczeństwem opartym na wiedzy”. Mimo iż może się to wydawać godnym pochwały, niepokój budzi fakt, że jedynie uczelnie zostały określone jako „siła napędowa”. EKES wolałby, aby partnerstwo między przedsiębiorstwami a uczelniami funkcjonowało na równych prawach, by obie strony uznawały swoje silne i słabe strony i były równoprawnymi siłami napędowymi zmian; przedsiębiorstwa wnosząc doświadczenia praktyczne i znajomość rynku, a uczelnie treść i wsparcie intelektualne. EKES przypomina jednak, że „siła napędowa realizacji ambicji Europy” jest także szereg innych czynników, a nie tylko przedsiębiorstwa i placówki szkolnictwa wyższego. Ambicje te trzeba postrzegać w kontekście wielu różnych polityk UE i państw członkowskich, a zwłaszcza na tle społecznego wsparcia dla kształcenia i rozwiązywania kwestii bezrobocia.

4.8 EKES uznaje potrzebę dopasowania nauczanych treści do możliwości zatrudnienia i z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w dokumencie roboczym nawiązuje się do „wyników” (5.2/5.2.3/5.5.5). W dalszym ciągu uważa jednak, że nie powinno stanowić to wyłącznej roli uczelni. Wyraża jednak obawy związane z tym, kto i w jaki sposób będzie definiował te wyniki, oraz jak dopasować kształcenie i szkolenie zawodowe oraz kwalifikacje zawodowe do ostatecznej matrycy kształcenia i kwalifikacji na poziomie akademickim i na poziomie zawodowym. Naszym zdaniem określenie wyników ma zasadnicze znaczenie dla dopasowania kwalifikacji uzyskiwanych w procesie szkolenia do potrzeb pracodawców, zwłaszcza z MŚP i mikroprzedsiębiorstw; uważamy jednak, że ze względu na długość procesu szkolenia i wobec zmienności niezharmonizowanych europejskich rynków pracy trudno będzie osiągnąć zbieżność szkoleń z potrzebami miejsc pracy w przedsiębiorstwach. Jeśli chodzi o dziedziny blisko związane z rzeczywistością gospodarczą, to z uwagi na zmiany zachodzące w gospodarce uczelnie muszą reagować na jej aktualne wymagania wobec studentów i absolwentów i przekazywać im odpowiednią wiedzę teoretyczną.

4.9 Uczenie się przez całe życie ma znaczenie dla przedsiębiorstw i obywateli, jednak w komunikacie nie poruszono kwestii równego dostępu. Stanowi to poważny problem, zwłaszcza w odniesieniu do tych obywateli, którzy nie posiadają wykształcenia uniwersyteckiego. Oczywiście jest, że jeśli nie będzie szczególnie ważnych zaleceń, te osoby, które posiadają już wykształcenie uniwersyteckie, uzyskają więcej wsparcia i szkoleń, a te, które nie

posiadają wykształcenie uniwersyteckie, nie zdołają włączyć się w środowisko uniwersyteckie lub programy uczenia się przez całe życie opracowywane na uniwersytetach.

4.10 Propozycje wydają się opierać na założeniu, że Komisja będzie w stanie określić obszary niedoborów kwalifikacji wyłącznie na podstawie spotkań z pracodawcami i środowiskiem uniwersyteckim. Zakrawa to na ironię, że nalegając na rozwój badań naukowych, unika się zalecenia zastosowania jakichkolwiek instrumentów badawczych w celu dokładnego zlokalizowania niedoborów kwalifikacji i zaplanowania systemu kształcenia i szkolenia, który pozwoliłby zniwelować te niedobory. Poprzez tworzenie na uczelniach instytucji (np. stowarzyszeń) we współpracy z dużymi przedsiębiorstwami, można byłoby określić praktyczne zapotrzebowanie gospodarki na kwalifikacje absolwentów, tak aby odpowiadały one lepiej jej wymogom. Ponadto instytucje takie mogłyby wspierać pośrednictwo pomiędzy absolwentami a przedsiębiorstwami.

4.11 Te merytoryczne braki są szczególnie istotne w odniesieniu do uczenia się przez całe życie. Należałoby przeprowadzić badania doświadczalne, aby określić, jakie zadania są wykonywane w przedsiębiorstwach i jakie zadania należałoby wykonywać. Po określeniu tych zadań należałoby zidentyfikować szkolenia i nabywane w konsekwencji kwalifikacje potrzebne do realizacji określonych wyników. Ze względu na praktyczne aspekty określania wyników przedsiębiorstw niezbędne jest, aby przedsiębiorstwa odegrały rolę w procesie opracowywania i określania tych celów. Najważniejsze będzie informowanie zainteresowanych. Przykładowo, jeśli wiadomo, że w jakimś sektorze występuje silny popyt na pracowników, tak jak w zawodach związanych z morzem, należałoby informować potencjalnych „studentów” o uczelniach (krajowych i europejskich), które uczą tych zawodów, bardzo zróżnicowanych i czasami wymagających bardzo wysokich kwalifikacji.

4.12 W punkcie 2 komunikatu Komisji stwierdza się, że: „Współpraca uczelni z przedsiębiorstwami oznacza powiązanie dwóch środowisk różniących się wyraźnie kulturą, wartościami i misją”. Następnie szczegółowo omawia się sposoby nawiązywania partnerstwa między tymi dwoma środowiskami i przyznaje, że: „poziom współpracy w przypadku poszczególnych krajów, uczelni i dyscyplin akademickich pozostaje bardzo zróżnicowana. Ponadto współpraca ta ma jak do tej pory ograniczony wpływ na kulturę zarządzania i organizacji w obu sektorach. Ogólnouczelniane strategie współpracy z przedsiębiorstwami wprowadziło jak do tej pory niewiele placówek akademickich, skupionych w nielicznych państwach członkowskich”.

4.13 Stwierdzenie to oddaje w pigułce jeden z głównych problemów w stosunkach między uczelniami a przedsiębiorstwami, tj. że wiele tradycyjnych uczelni nie próbuje zrozumieć kultury, wartości i motywacji świata biznesu (lub robi to w niewielkim stopniu) i uważa, że to przedsiębiorstwa a nie uczelnie powinny zmieniać swoje podejście. Prawdziwa współpraca wymaga, by przedstawiciele przedsiębiorstw uwzględniali specyficzną rolę uniwersytetów i ich innego rodzaju odpowiedzialność wobec społeczeństwa, a także fakt, że placówki szkolnictwa wyższego wywierają korzystny wpływ na przedsiębiorstwa przede wszystkim drogą pośrednią. Dopóki nie rozwiąże się tego problemu wszelkie zalecenia dotyczące współpracy uczelni z przedsiębiorstwami będą miały raczej niewielką wartość.

(4) Wilshire, Bruce. 1990. *The Moral Collapse of the University: Professionalism, Purity and Alienation*, Albany: State University of New York Press; Readings, Bill. 1996. *The University in Ruins*. Cambridge, Harvard University Press.

4.14 Stwierdzenie to podkreśla również problem polegający na tym, że obecnie uczelnie współpracują głównie z dużymi, często międzynarodowymi firmami u dokumentowanej, sprawdzonej pod względem ekonomicznym i społecznym przeszłości. Nasuwa się pytanie – jaką nadzieję na wywieranie wpływu na uczelnie mają małe, średnie i mikroprzedsiębiorstwa, jeżeli wpływ dużych przedsiębiorstw był jak dotąd tak niewielki? Do tego problemu nawiązano w punkcie 3.3: „Należy skoncentrować się na szczególnych wyzwaniach stojących przed małymi i średnimi przedsiębiorstwami (MŚP) pragnącymi nawiązać partnerstwa z uczelniami”. Brak jednak praktycznych wskazówek co do rzeczonych wyzwań i możliwych rozwiązań.

4.15 W dokumencie brakuje jasnej definicji małych i średnich przedsiębiorstw. Termin ten występuje dziewięć razy w komunikacie, dziesięć razy w ocenie skutków i 76 razy w dokumencie roboczym, jednak odnosi się ogólne wrażenie, że w dokumentach Komisji mowa jest nie o małych przedsiębiorstwach, lecz raczej o takich, które zatrudniają przeszło 200 osób i posiadają obroty rzędu przeszło 10 mln EUR. Komisja Europejska używa obecnie następującej definicji MŚP:

Rodzaj przedsiębiorstwa	Liczba pracowników	Obrót roczny		Roczna suma bilansowa
Średnie	< 250	50 mln EUR	lub	43 mln EUR
Małe	< 50	10 mln EUR	lub	10 mln EUR
Mikro	< 10	2 mln EUR	lub	2 mln EUR

Definicja ta nie pomaga w identyfikacji małych i średnich przedsiębiorstw przez placówki szkolnictwa wyższego lub forum, zwłaszcza jeśli używają one kryterium rocznego obrotu. Naszym zdaniem korzystanie z obecnej definicji MŚP stanowi utrudnienie w identyfikacji partnerów biznesowych. Dlatego też pożądana byłaby prostsza, odzwierciedlająca realia definicja MŚP.

4.16 Należy dokładnie przeanalizować i skonkretyzować nawiązanie do „krzewienia przedsiębiorczości” w całym systemie kształcenia. Niepokoi nas bowiem to, że forum może nie stanowić właściwego miejsca do omawiania tak szerokiego zagadnienia. Potrzeba rozwijania przez dzieci ich kreatywności i innych cech, które będą mogły wykorzystać w przyszłym życiu zawodowym, oraz potrzeba okazywania przedsiębiorczości przez dorosłych w pracy (np. uczenie się przez całe życie) stanowią dwa odrębne zagadnienia.

Bruksela, 17 grudnia 2009 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI

4.17 Istnieje obawa, że „przedsiębiorczość” staje się nowym koniunkturalnym sloganem w sferze wyższego wykształcenia. Uczelnie posiadają niewątpliwie rolę do odegrania w promowaniu i rozwijaniu bardziej przedsiębiorczych postaw, jednak ostatnimi czasy rolę tę poszerzono o kształcenie studentów na przedsiębiorców. Cytując Światowe Forum Gospodarcze (Kształcenie kolejnej fali przedsiębiorców, kwiecień 2009 r.): „Większość tego, co słyszymy na temat przedsiębiorczości, to nieprawda. Przedsiębiorczość nie jest magią, nie jest tajemnicą i nie ma nic wspólnego z genami. Jest pewną dyscypliną, i jak każdej dyscypliny, można się jej nauczyć”. Uważamy, że ta niedawna zmiana w podejściu pewnych uczelni jest zasadniczo błędna. Uczelnie mogą uczyć wykonywania zadań związanych z biznesem, takich jak księgowość, marketing i sposobów zarządzania, jednak nikt, nawet nauczyciele akademicy, nie jest w stanie nauczyć ludzi jak oceniać i podejmować ryzyko finansowe i osobiste, które jakże często zaprzecza wszelkim logicznym argumentom.

4.18 EKES odsyła do swej opinii w sprawie partnerstwa między instytucjami edukacyjnymi a pracodawcami (5), w której także sformułował szereg zaleceń dotyczących omawianej tematyki.

5. Uwagi dotyczące dokumentu roboczego

5.1 EKES wyraża zaniepokojenie tym, że dokument roboczy, do którego odnosi się komunikat (w punkcie 2), wnosi niewiele ponad to, co zostało powiedziane w głównym komunikacie. Pogłębia on jedynie zamieszanie przez to, że zawiera tezy zgoła bez poparcia lub z niewielkim poparciem dla wysuwanych wniosków.

5.2 Wyraźnie widać, że dokument roboczy napisano z perspektywy akademickiej o tym, co mogą zyskać uczelnie w kontaktach z przedsiębiorstwami. Nie dotyczy to nas, ponieważ nie stanowi to wyważonego poglądu na to, czym powinno zajmować się forum. Rozróżnienie między uczelniami, instytucjami dalszego kształcenia i innymi ośrodkami szkolenia jest również niezwykle mętne i nie wiadomo, czy sugeruje się, aby wszystkie uczelnie stały się ośrodkami szkolenia, czy aby wszystkie ośrodki szkolenia stały się uczelniami.

5.3 Zdaniem EKES-u dokument roboczy stanowi zaprzeczoną okazję; nie oferuje on szerszej perspektywy z punktu widzenia przedsiębiorstw ani nie porusza specyficznych problemów MŚP.

(5) Opinia EKES-u, sprawozdawca Henri MALOSSE (Dz.U. C 228 z 22.9.2009, s. 9).

Załącznik
do opinii
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Następująca poprawka, która uzyskała poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, została odrzucona w trakcie debaty (art. 54 ust. 3 regulaminu wewnętrznego):

Punkt 1.2

Zmienić

Komunikat Komisji Europejskiej podobnie jak forum Forum UE na rzecz dialogu między uczelniami/placówkami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami powinno powinno koncentrować swą uwagę na współpracy i działaniu tam, gdzie jest to właściwe na poziomie kształcenia licencjackiego i magisterskiego (dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia, stopień magistra, licencjat w zakresie nauk ścisłych). Dopiero po zdobyciu doświadczenia w tej dziedzinie forum będzie mogło objąć swą współpracą inne instytucje edukacyjne. Wymaga to dobrej analizy przeprowadzanej z wyprzedzeniem, zwłaszcza w kontekście obecnego kryzysu, kiedy nie jest jasne, czy przedsiębiorstwa będą miały możliwość bezpośredniego inwestowania w przyszłych absolwentów (w perspektywie długoterminowej). Forum należy wykorzystać w celu tworzenia długoterminowego ogólnego zainteresowania edukacją i rozwojem rynku pracy.

Wynik głosowania

Za: 27

Przeciw: 49

Wstrzymało się: 7